

Kabinet Zaštitnika 020/241-642
Savjetnici 020/225-395
Centrala 020/225-395
Fax: 020/241-642
E-mail: ombudsman@t-com.me
www.ombudsman.co.me

Broj: 01-744/16-5
Podgorica, 25.12.2017. godine
MS/MS

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, u skladu sa odredbom člana 41 stav 1 Zakona o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.42/2011 i 32/2014.) i člana 41 Pravila o radu zaštitnika/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list CG", br.53/14.), nakon završenog ispitnog postupka, pokrenutog po zahtjevu X.Y iz Kotora, daje

MIŠLJENJE

I. Uvod

1. Dana 25.09.2017.godine, građanka X.Y obratila se zahtjevom Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore. U zahtjevu je između ostalog navedeno: da je njeni suprug X.Y bio smješten u privatnom domu za stara lica u Kotoru poznatom kao „X.Y“ (čiji su vlasnici X.Y i njen muž X.X); da se dom nalazi u Škaljarima u Kotoru u privatnoj porodičnoj kući; da su sobe gdje su smješteni pacijenti neuslovne, male, sa dva kreveta, jednom klimom koja se koristi za cijeli sprat; da se neprijatni mirisi osjećaju unutar svih prostorija; da se terapija pacijentima „piše na običnim listićima papira, koji nizašta ne služe“ i ne daje se korisnicima doma; da nemaju posjete ljekara; da je njen suprug dijelio sobu sa gospodinom X koji je po cijelu noć „gledao utakmice i remetio mu mir“; da je zatražila da potpišu dokumenta o poštovanju prava i obaveza, međutim dobila je odgovor „da to nije praksa ovog doma“; da nije znala da dom nije registrovan; da se suprug žalio na uslove u domu; da nije imao dovoljno hrane; da se ne održava higijena“, da ga nijesu kupali“; da nije bilo mjesta u Dom za stara lica „Grabovac“ u Risnu zbog prebukiranosti i duge liste čekanja na kojoj je isti bio; da je njeni muž samovoljno napuštio ovo mjesto i došao na vrata Specijalne bolnice za psihijatriju Dobrota, Kotor gdje je smješten, a inače je njihov dugogodišnji pacijent; da je u Bolnici zbrinut, nahranjen i pružena mu adekvatna zdravstvena zaštita koju u tom domu nije imao; da je nakon toga premješten u Dom za stara lica „Grabovac“; da je smještaj u tom nelegalnom domu koštao 450,00 eura i smatra da ovakve ustanove ne bi smjele postojati.

II. Ispitni postupak

2.Postupajući po zahtjevu, Zaštitnik je zatražio i dobio izjašnjenje od Uprave za inspeksijske poslove Crne Gore- Odsjeka za inspekciju socijalne i dječje zaštite, kao i izvršio uvid u dokumentaciju vezanu za predmetni slučaj.

U izjašnjenju Uprave za inspeksijske poslove navedeno je između ostalog: da je postupak inspeksijskog nadzora kod ovog subjekta započet 04.04.2016. godine, po inicijativima broj 0203/2016 i 02/2016-5008 od 26.04.2016.godine, kojima je Upravi prijavljeno da je X.Y, fizičko lice iz Kotora koje

izdaje smještaj za boravak starih lica i za njihovu njegu u privatnoj kući, bez dozvole, da prostorije u kojoj se pružaju te usluge ne zadovoljavaju higijenske i humane uslove, te da radnici nijesu obučeni za ovu vrstu poslova.

Da su postupajući po inicijativama dana 04.04.2016.godine izvršili inspekcijski nadzor kod X.Y, uz prisustvo izvršne direktorke X.X i utvrdili sledeće:

Društvo je osnovano Odlukom o osnivanju od 24.03.2016. godine, gdje je u članu 11 utvrđeno da je pretežna djelatnost društva pod šifrom 87.30 - rad ustanova za stara lica sa posebnim potrebama, dok je u statutu društva u članu 11, kao pretežna djelatnost, definisana djelatnost pod šifrom 87.30- rad ustanova za stara lica sa posebnim potrebama.

Inspekcijskim nadzorom je utvrđeno da je X.Y“ kao pružalac usluga smještaja za stara lica, otpočeo sa obavljanjem djelatnosti, a da prethodno nije pribavio licencu za obavljanje djelatnosti u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti, što je suprotno članu 130 navedenog zakona. S obzirom da se ne radi o ustanovi socijalne i dječije zaštite, već o drugom obliku organizovanja u smislu člana 119 stav 1 Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, inspektor socijalne i dječije zaštite u konkretnom slučaju, prilikom vršenja nadzora, nije našao mjesta primjeni člana 170 stav 2 Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti; da je nadležnost inspektora socijalne i dječije zaštite da izvrši neposredan uvid u ostvarivanje prava i usluga socijalne i dječije zaštite, kao i provjeru ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječije zaštite u skladu sa Zakonom, nakon što je odgovorno lice upoznato sa Članom 36 Zakona o inspekcijskom nadzoru (" Sl.list RCG ", br.39/03, " Sl.list CG ", br.76/09, 57/11,18/14), isto se saglasilo da se nepravilnosti otklone bez donošenja pisanog rješenja; subjektu nadzora je ukazano da otkloni nepravilnosti vezano za otpočinjanje obavljanja djelatnosti pružanja usluga smještaja i boravka starih i odraslih lica bez prethodno pribavljene licence, kao i nepravilnosti u odnosu na ispunjenost standarda koji se odnosi na pružaoca usluge, a vezano za uslugu za koju se traži izdavanje licence.

Da je pravno lice DOO „X.Y“ otpočelo sa obavljanjem djelatnosti socijalne i dječije zaštite-pružanje usluga smještaja i boravka starih lica, bez prethodno pribavljene licence za rad, da je zbog počinjenog prekršaja iz člana 167 stav 1 tačka 2. Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti (* Sl.list CG br.27/13, 01/15,42/15,47/15), inspektor socijalne i dječije zaštite ovom pravnom licu izrekao novčanu kaznu u iznosu od 500€ i izdao prekršajni nalog sa identifikacionim brojem 0005526680, a odgovornom licu novčanu kaznu u iznosu od 250€ i izdao prekršajni nalog sa identifikacionim brojem 0005526698 , oba od 04.04.2016.godine.

Kontrolnim inspekcijskim nadzorom, izvršenim dana 21.10.2016. godine, na zapisniku 0208/2-84, inspektor socijalne i dječije zaštite je vezano za tačku ukazivanja koja se odnosila na nepravilnosti u odnosu na ispunjenost standarda koje se odnose na pružaoca usluge, a vezano za uslugu za koje se traži izdavanje licence, a odnose se na lokaciju i prostor, opremu, broj i vrstu stručnog kadra, procjenu, planiranje i aktivnosti za pružanje konkretne usluge socijalne i dječije zaštite, izvršio neposredan uvid i konstatovao činjenično stanje:

Da se subjekat nadzora „ X.Y“ nalazi u naseljenom mjestu, što je u skladu sa članom 6 st.I tač. 1 Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica („Sl.list CG“, br 58/14, 21/16); da ima priključak na električnu, vodovodnu, kanalizacionu i telefonsku mrežu, u skladu sa članom 6 st.I. tač.2 Pravilnika; da ima obezbijeđeno grijanje i provjetravanje u skladu sa članom 6 st.I tač.3 Pravilnika; da nema vidno označene staklene i zidne površine i staklena vrata od sigurnosnog stakla, što je suprotno članu 6 st.I tač.4 Pravilnika; da nema podove od neklizajućeg materijala, što je suprotno članu 6 st.I. tač. 5 Pravilnika; da ima dostupne zelene i rekreativne površine najmanje 3m2 po korisniku u skladu sa članom 5 st.I tač. 6 Pravilnika; da stambeni prostor pružaoca usluge D.O.O. „X.Y“ nema posebne sobe za korisnike sa kupatilom; da ima dnevni boravak od najmanje 2m2 površine po korisniku; da nema prostor za organizovanje radno-okupacionih i drugih zajedničkih sadržaja; da nema recepciju sa

čekaonicom; da nema prostoriju za izdvajanje preminulih korisnika u skladu sa posebnim propisima; da sobe za korisnike imaju razmak između ležajeva koji omogućavaju nesmetano funkcionisanje korisnika i površinu od najmanje 5m² po korisniku; da sobe za korisnike nemaju obezbijeden priključak na telefonsku mrežu; da imaju obezbijeden priključak na TV mrežu; da imaju mogućnost korišćenja internet; da stambeni prostor za ručavanje nema najmanje 1,5 m² površine po korisniku.

Da je izvršena provjera materijalnih uslova D.O.O. „X.Y“ i utvrđeno da: sobe za korisnike nemaju ogledala; zidni sat, kalendar, knjige i korpu od nezapaljivog materijala, za svakog korisnika radni stol sa stolicom, stonu lampu, garderobni ormar sa policom koji ima mogućnost zaključavanja, što je sve suprotno članu 7 Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica (“ Sl.list CG,br.58/14, 21/16) da sobe za korisnike imaju zavjesu, krevet opremljen odgovarajućom posteljinom, noćni ormarić, TV aparat; da pružalac usluge, nije, za korisnike sa otežanim kretanjem, obezbijedio opremu koja omogućava servisiranje hrane u krevetu, niti je obezbijedio paravane što je suprotno članu 7 stav 2 Pravilnika, dok je obezbijedena mušema i posude za obavljanje fizioloških potreba. Prostor za dnevni boravak ima potreban broj garnitura za sjedenje, policu za knjige, TV aparat, pribor za društvene igre, zavjesu, zidni sat, kalendar i klima uređaj, u skladu sa članom 7 stav 3 Pravilnika; da prostor za ručavanje nije opremljen odgovarajućom opremom, što je suprotno članu 7 stav 4 Pravilnika; da je smještaj u sobama u skladu sa polom korisnika, u skladu sa članom 8 Pravilnika; da su korisnicima obezbijedena tri obroka dnevno i dvije užine, u skladu sa članom 9 st.1 tač. 1 Pravilnika, o čemu nije postojao jelovnik; kontrola zdravlja je obezbijedena u Hitnoj službi Kotor, kao i kod nadležnog ljekara iz Doma zdravlja Kotor, dok negu za vrijeme bolesti obavlja Jasminko Agić pružalac usluge; posjeduje sredstva za ličnu higijenu; te je obezbijedjeno svakodnevno čišćenje prostorija, pranje prozora, zavjesa i tepiha namjanje jednom u tri mjeseca; obezbijedjeno je pranje i peglanje ličnog, posteljnog rublja i odjeće, prema potrebi, a najmanje jednom u sedam dana, sve shodno čl.10 Pravilnika.

Da vezano za sigurno okruženje korisnika, nadzorom utvrđeno da pružalac usluge: nije obezbijedio proceduru o posjetama i sprječavanju ulaska neovlašćenih lica, što je suprotno članu 11. st.1 tač. 1 Pravilnika; nadzor pri obavljanju dnevnih aktivnosti i ulasku i izlasku korisnika, što je suprotno članu 11 st.1 tač. 2 Pravilnika; da nije obezbijedio proceduru o primjeni neophodnih mjera u cilju sprječavanje korisnika od povrjeđivanja, samopovrjeđivanja i nanošenja materijalne štete, kao ni proceduru o mjerama i aktivnostima za sprječavanje incidentnih događaja, koji mogu da ugroze bezbjednost i život korisnika, što je suprotno članu 11 stav 1 tač 4 i 5 Pravilnika; da je zaključavanje vrata, uređeno na način da se vrata zaključavaju uveče u 21:00h, a otključavaju ujutru u 06:30h. da pružalac usluga nije obezbijedio procedure za razvoj potencijala i osnaživanje korisnika, odnosno podršku u ostvarivanju kontakata sa porodicom i drugim licima važnim za korisnika; radno - okupacione i slične aktivnosti; organizovanje slobodnog vremena i kulturno-zabavnih i sportskih sadržaja, u skladu sa interesovanjima i potrebama korisnika; razvoj vještina samozaštite i pomoći; razvoj vještina i znanja potrebnih za život van smještaja kod pružaoca usluge; relaksaciju i rekreaciju, što je sve suprotno članu 12 Pravilnika.

Nadzorom je utvrđeno da se prijem korisnika ne vrši, u skladu sa članom 15 Pravilnika, odnosno kroz prijem: rješenja o smještaju korisnika, lične karte, zdravstvenog kartona, zdravstvene knjižice, izvještaja o zdravstvenom stanju, i rješenja o starateljstvu, kao i da pružalac usluge prilikom prijema korisnika ne popunjava upitnik za korisnika i prijemni list zdravstvene njege, na propisanim obrascima, što je suprotno članu 15 stav 3 Pravilnika.

Nadzorom je utvrđeno da pružalac usluge, ne izrađuje individualni plan rada sa korisnikom; ne vrši ponovni pregled u skladu sa rokovima iz individualnog plana rada sa korisnikom; ne vrši izvještavanje o korisniku; ne sprovodi internu evaluaciju; što je sve suprotno članu 17, 18, 19 i 20 Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica (“ Sl.list CG,br.58/14, 21/16).

Neposrednim uvidom, utvrđeno je da je na dan kontrolnog nadzora, u radnom odnosu samo jedno lice,

osnivač i izvršna direktorka X.Y, odnosno da pružalac usluge smještaja odraslih i starih lica, nije obezbijedio odgovarajući broj stručnih radnika i stručnih saradnika, čime je postupljeno suprotno članu 21 Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica ("Sl.list CG, br.58/14, 21/16); da se evidencija o korisnicima, isplati novčanih sredstava i ličnim stvarima korisnika se ne vrši, na propisanim obrascima, što je suprotno članu 23 Pravilnika. Pružalac usluge nije formirao dosije korisnika za svakog korisnika, na propisanom obrascu PU-D, što je suprotno članu 24 Pravilnika. Pružalac usluge ne vodi knjigu dnevnih događaja, knjigu aktivnosti na osiguranju bezbjednosti i list praćenja, na propisanim obrascima, što je sve suprotno članu 25, 26 i 27 Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica ("Sl.list CG, br.58/14, 21/16), pa je u postupku inspekcijskog nadzora donijeto rješenje broj UPI 0208/2-84-21 od 07.11.2016.godine, kojim se naređuje D.O.O. „X.Y“, sa sjedištem u Kotoru, Škaljari bb., da otkloni nepravilnosti vezane za otpočinjanje obavljanja djelatnosti pružanja usluga socijalne i dječje zaštite bez prethodno pribavljene licence za rad, odnosno nepravilnosti u odnosu na ispunjenost standarda, koji se odnose na lokaciju i prostor, opremu, broj i vrstu stručnog kadra, procjenu, planiranje i aktivnosti za pružanje usluge socijalne i dječje zaštite - smještaja odraslih i starih lica

Kontrolnim inspekcijskim nadzorom izvršenim dana 26.01.2017.godine i zapisnikom br. 0208/2-7 konstatovano je da izvršna direktorka X.Y, kao odgovorno lice, nije izvršila rješenje inspektora, pa je u postupku nadzora donijet zaključak broj UPI 0208/1-2 od 31.01.2017.godine, kojim je D.O.O. „X.Y“ izrečena novčana kazna u iznosu od 500,00 eura, zbog neizvršenja rješenja broj UPI 0208/2-84-21 od 07.11.2016.godine, shodno članu 59 Zakona o inspekcijskom nadzoru.

Kontrolnim inspekcijskim nadzorom izvršenim dana 29.03.2017.godine i zapisnikom br. 0208/2-29 konstatovano je da izvršna direktorka Anđela Kamenarović, kao odgovorno lice, nije izvršila rješenje inspektora, pa je u postupku nadzora donijet zaključak broj UPI 0208/1-15 od 04.04.2017.godine, kojim je D.O.O. „X.Y“ izrečena novčana kazna u iznosu od 1000,00 eura, shodno članu 59 Zakona o inspekcijskom nadzoru. Zaključak broj UPI 0208/1-2 od 31.01.2017.godine, sa klauzulom izvršnosti, proslijeđen je nadležnom organu na prinudnu naplatu shodno članu 61 Zakona o inspekcijskom nadzoru.

Dana 03.10.2017.godine, izvršen je inspekcijski nadzor po inicijativi X.Y, broj 0302/2017- 11204 od 27.09.2017.godine. Nadzorom je utvrđeno da rješenje inspektora za socijalnu i dječju zaštitu, broj UPI 0208/2-84-21 od 07.11.2016.godine, na dan vršenja kontrole i dalje nije izvršeno, pa je u postupku inspekcijskog nadzora donijet zaključak kojim se D.O.O. „X.Y“ izriče novčana kazna u iznosu od 1500,00 eura, zbog neizvršenja rješenja broj UPI 0208/2-84-21 od 07.11.2016.godine. Zaključak broj UPI 0208/1-15 od 04.04.2017.godine, kojim je D.O.O. „X.Y“ izrečena novčana kazna u iznosu od 1000,00 eura, biće proslijeđen nadležnom organu na prinudnu naplatu shodno članu 61 Zakona o inspekcijskom nadzoru. Nadzorom je utvrđeno da se na dan vršenja kontrole, na smještaju kod ovog pružaoca usluge socijalne i dječje zaštite nalaze sljedeća lica:

Takođe je utvrđeno, da na dan vršenja kontrole, subjekat nadzora nema sačinjene ugovore o pružanju usluge ni sa jednim od prethodno navedenih korisnika (ni jedan nije dat na uvid ovom inspektoru), a što je suprotno članu 85 stav 1 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, kojim je propisano da korisnik, odnosno njegov zakonski zastupnik, usvojlac, staralac ili hranitelj može neposredno odabrati pružaoca usluge i sa njim zaključiti ugovor o korišćenju usluge, ako u cjelosti učestvuje u troškovima usluge.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja i zapisnički konstatovanih nepravilnosti, uz saglasnost odgovornog lica u subjektu nadzora, izvršne direktorke [REDACTED], da se nepravilnosti otklone bez donošenja pisanog rješenja uz određivanje primjerenog roka, inspektor socijalne i dječje zaštite, je na osnovu člana 36 stav 5 Zakona o inspekcijskom nadzoru ("Sl. list RCG", br. 39/03, „S1.

List CG“ , br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 52/16), ukazao odgovornom licu u subjektu nadzora da u primjerenom roku od 3 dana otkloni sljedeće nepravilnosti vezane za nesačinjavanje ugovora o korišćenju usluge smještaja odraslih i starih lica za korisnike: [REDACTED]

Inspektor socijalne i dječje zaštite je shodno ovlašćenjima iz člana 165 stav 3 tačka 6 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, upitao korisnike kako su zadovoljni uslugom kod pružaoca usluga smještaja D.O.O. “[REDACTED]”, da li im nešto nedostaje, da li imaju dovoljno hrane, da li im je toplo, imaju li potrebnu zdravstvenu i higijensku njegu. Na pitanje inspektora, niko od korisnika nije istakao primjedbu, a po ocjeni inspektora uslovi po pitanju higijene su bili na zadovoljavajućem nivou.

Vezano za navode iz inicijative, izvršen je inspeksijski nadzor u JU Centar za socijalni rad za opštine Kotor, Tivat i Budva, kojom prilikom je inspektor socijalne i dječje zaštite, shodno svojim ovlašćenjima, zatražio podatak da li je lice [REDACTED], koje je prema navodima iz inicijative koristilo uslugu smještaja kod privatnog pružaoca usluga, D.O.O. “[REDACTED]”, prolazio kroz evidenciju Centra za socijalni rad.

Uvidom u rješenje Osnovnog suda u Kotoru P.br.Rs. 183/16 od 09.02.2017.godine, u pravnoj stvari predlagača [REDACTED], radi oduzimanja poslovne sposobnosti protivniku predlagača [REDACTED], utvrđeno je da se imenovanom oduzima potpuno i trajno poslovna sposobnost.

Dato je na uvid rješenje JU Centar za socijalni rad za opštine Kotor, Tivat i Budva, broj 0703- 455/2017 od 19.04.2017.godine, kojim se stavlja pod starateljstvo [REDACTED], rođen 02.12.1952.godine, a za staraoca se postavlja [REDACTED], rođena 15.02.1960.godine u Kotoru, sa prebivalištem u Budvi, Rozino bb, pri čemu je staralac dužan da se brižljivo i savjesno stara o ličnosti, pravima, obavezama i interesima šticenika i da savjesno upravlja njegovom imovinom; stavom 4 rješenja preciziran je smještaj [REDACTED] u porodici staraoca; te da je staralac dužan da početkom svake kalendarske godine za prethodnu godinu, organu starateljstva, podnese godišnji izvještaj o svom radu, kao i poseban izvještaj o svome radu, kad to zahtijeva organ starateljstva odnosno nakon prestanka starateljstva.

Inspektor socijalne i dječje zaštite je na osnovu ovlašćenja iz člana 165 stav 3 tačka 6 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, uzeo izjavu od [REDACTED] koji je u bitnom izjavio da [REDACTED] nije obavijestila nikog u Centru za socijalni rad, prilikom smještaja [REDACTED], što je bila u obavezi shodno članu 85 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, s obzirom da se radi o licu lišenom poslovne sposobnosti.

Inspektor socijalne i dječje zaštite je shodno ovlašćenjima iz člana 21 stav 3 Zakona o inspeksijskom nadzoru (” Sl.list RCG”, br.39/03”, Sl.list CG”, br.76/09,57/11, 18/14,52/16), naložio odgovornom licu u subjektu nadzora da u roku od 3. dana, dostavi podatak da li su lica: [REDACTED]

[REDACTED], za koje je prethodno utvrđeno da se nalaze na smještaju kod pružaoca usluga D.O.O. [REDACTED] na adresi Škaljari bb, lišena poslovne sposobnosti, kako bi inspektor socijalne i dječje zaštite utvrdio da li se usluge koriste u skladu sa članom 85.Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i u daljem postupku preduzeo mjere iz svoje nadležnosti, što će biti praćeno u daljem postupku.

Izvršen je kontrolni inspeksijski nadzor u D.O.O. “[REDACTED]” po ukazivanju broj 0302/2-86 od 03.10.2017.godine, kojom prilikom je utvrđeno da subjekat nadzora nije postupio po ukazivanju inspektora socijalne i dječje zaštite, odnosno nije sačinio ugovore o korišćenju usluge smještaja sa

sljedećim licima: [REDACTED]

[REDACTED], pa će inspektor u daljem postupku pisanim rješenjem narediti otklanjanje nepravilnosti.

Zbog počinjenog prekršaja iz člana 167 stav 1 tačka 6 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, inspektor socijalne i dječje zaštite je pravnom licu izrekao novčanu kaznu u iznosu od 500,00 eura i izdao prekršajni nalog sa indentifikacionim brojem 0005526848 od 31.10.2017.godine, a odgovomom licu u subjektu nadzora novčanu kaznu u iznosu od 250,006 eura i izdao prekršajni nalog sa indentifikacionim brojem 0005526856 od 31.10.2017.godine.

Shodno iznijetom, [REDACTED] nije mogla odabrati neposredno ugovaranje usluge socijalne i dječje zaštite smještaja, bez odluke Centra za socijalni rad ili nadležnog suda, o čemu je imenovana obaviještena i da će inspektori u daljem postupku pratiti izvršenje mjera i preduzimati mjere iz svojih nadležnosti.

Uz izjašnjenje priložena je sledeća dokumentacija: Zaključak o izricanju novčane kazne broj.UPI 0302/1-32 od 06.10.2017.godine;Zapisnik o izvršenom inspekcijskom pregledu; prekršajni nalog 0005526856 od 31.10.2017.godine; prekršajni nalog br.0005526856 od 31.10.2017.godina; zapisnik o izvršenom inspekcijskom pregledu; zaključak poreske uprave područna jedinica Kotor br.0208/1-91 od 12.04.2017.godine; zaključak o izricanju novčane kazne br.UPI 0208/1-15 od 04.04.2017.godine; zapisnik o izvršenom inspekcijskom pregledu; zaključak o izricanju novčane kazne br.UPI 0208/1-2 OD 31.01.2017.godine; zapisnik o izvršenom inspekcijskom pregledu br.0208/2-29 od 29.03.2017.godine; rješenje br.UPI 0208/2-84-21 od 07.11.2016.godine kojim se naređuje DOO Kamenarović sa sjedištem u Kotoru da otkloni nepravilnosti vezane za otpočinjanje obavljanja djelatnosti pružanja usluga socijalne i dječje zaštite bez prethodno pribavljene licence za rad, odnosno nepravilnosti u odnosu na ispunjenost standarda, koji se odnose na lokaciju i prostor, opremu, broj i vrstu stručnog kadra, procjenu, planiranje i aktivnosti za pružanje usluge socijalne i dječje zaštite-smještaja odraslih i starih lica; zapisnik o izvršenom inspekcijskom pregledu; dostava prekršajnih naloga na prinudnu naplatu br.0208/1-192 od 17.08.2016.godine; prekršajni nalog br.0208/2-27 od 04.04.2016.godine; prekršajni nalog br.020812-27 od 04.04.2016.godine i zapisnik o izvršenom inspekcijskom pregledu br.0208/2-27 od 04.04.2016.godine.

S tim u vezi, Zaštitnik je u saznanju da Ministarstvo rada i socijalnog staranja, ni nakon proteka perioda od tri godine od dana stupanja na snagu Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, nije stvorilo neophodne pretpostavke koje se odnose na obavljanje poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti.¹

Takođe, predstavnici institucije Zaštitnika, nakon prijema Izjašnjenja Uprave za inspekcijske poslove, dana 03.10.2017. godine, obišli su Dom za stare „[REDACTED]“, radi neposrednog uvida u uslove u kojima borave korisnici usluga. Tom prilikom, zatekli su korisnike u dobrom stanju i raspoloženju. Prostorije su bile uredne i čiste, odnosno uslovi u domu su bili zadovoljavajući.

III. Utvrđene činjenice

3.Na osnovu dostavljenog izjašnjenja i obimne dokumentacije utvrđene su sljedeće činjenice:

[REDACTED] da je dana 25.09.2017.godine, [REDACTED] podnijela zahtjev za provjeru uslova u neregistrovanom staračkom domu „[REDACTED]“, koji si nalazi u naselju Škaljari, nadomak Kotora, [REDACTED]

¹ Naš predmet br.01-389/2016 od 20. oktobra 2016. godine

- da je u tom domu bio smješten njen [REDACTED], oduzeta potpuno i trajno poslovna sposobnost;
- da je rješenjem JU Centra za socijalni rad za opštine Kotor, Tivat i Budva, broj 0703-455/2017 od 19.04.2017.godine, [REDACTED];
- da je društvo [REDACTED] "osnovano Odlukom o osnivanju od 24.03.2017. godine -u okviru kojeg funkcioniše privatni dom za smještaj starih lica;
- da je izvršen tri puta inspeksijski nadzor od inspektora socijalne i dječje zaštite i rada u ovom domu;
- da su utvrđene nepravilnosti u dijelu obavljanja djelatnosti pružanja usluga socijalne i dječje zaštite bez prethodno pribavljenje licence za rad subjekta nadzora [REDACTED] iz Kotora, odnosno nepravilnosti u odnosu na ispunjenost standarda, koji se odnose na lokaciju i prostor, opremu, broj i vrstu stručnog kadra, procjenu, planiranje i aktivnosti za pružanje usluge socijalne i dječje zaštite-smještaja odraslih i starih lica;
- da je zbog utvrđenih nepravilnosti, posebno zbog obavljanja djelatnosti, bez prethodno pribavljene licence za rad subjektu nadzora više puta izrečena novčana kazna;
- da su inspektori izvršili obilazak korisnika koji su bili zadovoljni postojećim smještajem i
- da podnositeljka pritužbe nije obavijestila Centar za socijalni rad o smještaju njenog muža u navedeni dom za smještaj lica, što je bila u zakonskoj obavezi.

IV. Relevantno pravo

a) Domaće pravo

4. Ustav Crne Gore ("Službeni list CG" br. 1/2007 i 38/13) određuje:

„Prava i slobode ostvaruju se na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma. (Član 17 stav 1) Jemči se nepovredivost fizičkog psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava.

Niko ne sije biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju. (Član 28 stav 2 i 3)

Jemči se poštovanje ljudske ličnosti i dostojanstva u krivičnom ili drugom postupku, u slučaju lišenja ili ograničenja slobode i za vrijeme izvršenja kazne.

Zabranjeno je i kažnjivo svako nasilje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje nad licem koje je lišeno slobode ili mu je sloboda ograničena, kao i iznuđivanje priznanja i izjava.“ (Član 31)

5. Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti ("Službeni list Crne Gore", br. 27/13, 1/15, 42/15, 47/15, 56/16 od 20.10.2016) propisuje:

“U ostvarivanju ciljeva socijalne i dječje zaštite, posebno se štite:

- odraslo i staro lice

- koje je beskućnik;

- kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. (član 4)

Socijalna i dječja zaštita se zasniva na principima:

1) uvažavanja integriteta i dostojanstva korisnika socijalne i dječje zaštite koja se zasniva na socijalnoj pravdi, odgovornosti i solidarnosti, koja se pruža uz poštovanje fizičkog i psihičkog integriteta, bezbjednosti, kao i uz uvažavanje moralnih, kulturnih i religijskih ubjeđenja, u skladu sa zajemčenim ljudskim pravima i slobodama;

3) informisanja korisnika o svim podacima koji su značajni za utvrđivanje njegovih socijalnih potreba i ostvarivanje prava, kao i o tome kako te potrebe mogu biti zadovoljene;

4) individualnog pristupa korisniku u pružanju prava iz socijalne i dječje zaštite;

- 5) aktivnog učestvovanja korisnika u kreiranju, izboru i korišćenju prava iz socijalne i dječje zaštite koji se zasniva na učestvovanju u procjeni stanja i potreba i odlučivanju o korišćenju potrebnih usluga;
- 6) uvažavanja najboljeg interesa korisnika u ostvarivanju prava iz socijalne i dječje zaštite;
- 7) prevencije institucionalizacije i dostupnosti usluga u najmanje restriktivnom okruženju uvijek kada za to postoje uslovi u njihovim domovima ili lokalnoj zajednici kroz vaninstitucionalne oblike zaštite, koje osiguravaju različiti pružaoci usluga, sa ciljem poboljšanja kvaliteta života korisnika i njegove socijalne uključenosti;
- 8) pluralizma usluga i pružalaca usluga socijalne i dječje zaštite koje obavljaju i organizacije civilnog društva i druga pravna i fizička lica, pod uslovima i na način propisanim zakonom;
- 9) partnerstva i udruživanja različitih nosilaca djelatnosti i programa, posebno na lokalnom nivou u cilju dostupnosti usluga u najmanje restriktivnom okruženju prevencije institucionalizacije;
- 10) transparentnosti u pogledu informisanja javnosti o socijalnoj i dječjoj zaštiti u sredstvima javnog informisanja, kao i na druge načine, u skladu sa zakonom.(član 7)

U ustanovi, odnosno kod drugog pružaoca usluga, zaposlenom je zabranjen svaki oblik nasilja nad djetetom, odraslim i starim licem, fizičko, emocionalno i seksualno zlostavljanje, iskorištavanje korisnika, zloupotreba povjerenja ili ovlašćenja koju uživa u odnosu na korisnika, zanemarivanje korisnika i druga postupanja koja narušavaju zdravlje, dostojanstvo i razvoj korisnika.(član8)

Djelatnost socijalne i dječje zaštite obavljaju ustanove socijalne i dječje zaštite (u daljem tekstu: ustanova), u skladu sa ovim zakonom.

Ustanova iz stava 1 ovog člana može se osnovati kao javna ili privatna.(član13)

Usluge u oblasti socijalne i dječje zaštite su:

- 1) procjena i planiranje;
- 2) podrška za život u zajednici;
- 3) savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga;
- 4) smještaj;
- 5) neodložne intervencije i
- 6) druge usluge.

Bliže uslove za pružanje i korišćenje usluga, normative i minimalne standarde usluga iz stava 1 ovog člana propisuje nadležni organ državne uprave.(član60)

Procjenom i planiranjem vrši se:

- 1) procjena stanja, odnosno potreba, snaga i rizika korisnika i drugih lica značajnih za korisnika;
- 2) procjena staraoca, hranitelja, usvojioca i lica kojem je dijete povjereno na njegu, vaspitanje i obrazovanje;
- 3) izrada individualnog plana pružanja usluga i drugih procjena i planova.

Procjenu i planiranje iz stava 1 ovog člana obavlja centar za socijalni rad.(član 61)

Smještaj je usluga koja podrazumijeva boravak korisnika: na porodičnom smještaju-hraniteljstvu, porodičnom smještaju, u ustanovi, u prihvatilištu - skloništu i u drugim vrstama smještaja.

Smještaj može biti privremeni, povremeni i dugotrajni.

Usluge iz čl. 62 i 63 ovog zakona i stava 1 ovog člana obavlja pružalac usluge.(član 64)

Smještaj u ustanovu ostvaruje se zbrinjavanjem u ustanovu i obezbjeđenjem naknade troškova smještaja.(član 69)

Smještaj u ustanovu obezbjeđuje se djeci i mladima, trudnici, samohranom roditelju sa djetetom do navršene treće godine života, licu sa invaliditetom i starom licu kojima se ne može obezbjeđiti ili nije u njegovom najboljem interesu ostanak u porodici ili usluge podrške za život u zajednici ili porodični smještaj-hraniteljstvo ili porodični smještaj.

Smještaj u ustanovu pruža se korisniku tako da obezbjeđuje pripremu za njegov povratak u biološku porodicu, odlazak u drugu porodicu, odnosno pripremu korisnika za samostalan život.

Korisniku smještaja u ustanovu ne može prestati smještaj prije nego što centar za socijalni rad obezbijedi uslove za smještaj u drugu ustanovu, porodični smještaj ili drugi oblik socijalne i dječje zaštite.(član 70)

Postupak za ostvarivanje prava iz ovog zakona pokreće se na zahtjev lica, odnosno njegovog zakonskog zastupnika, usvojioca, staraoca, hranitelja, odnosno lica kojem je dijete povjereno na njegu, vaspitanje i obrazovanje i po službenoj dužnosti.

Centar za socijalni rad pokreće postupak po službenoj dužnosti na inicijativu pravnog ili fizičkog lica, kada je to u interesu korisnika, odnosno javnom interesu, odnosno kad postoji interes trećih lica.

Zahtjev za ostvarivanje prava iz stava 1 ovog člana podnosi se na obrascu koji propisuje nadležni organ državne uprave.

Podnosilac zahtjeva iz stava 1 ovog člana odgovoran je za tačnost i ispravnost podataka koje unosi u obrazac iz stava 3 ovog člana. (Član 77)

Zavod za socijalnu i dječju zaštitu obavlja sljedeće poslove:

- 1) savjetodavne, istraživačke i stručne poslove u oblasti socijalne i dječje zaštite;
- 2) prati kvalitet stručnog rada i usluga u ustanovama, u skladu sa ovim Zakonom;
- 3) pruža stručnu supervizijsku podršku radi unaprjeđenja stručnog rada i usluga socijalne i dječje zaštite;
- 4) obavlja poslove licenciranja stručnih radnika i izdaje licencu za rad, u skladu sa ovim zakonom;
- 5) obavlja stručne i organizacione poslove u postupku akreditacije programa obuke, odnosno programa pružanja usluga kojim se obezbjeđuje stručno usavršavanje stručnim radnicima i stručnim saradnicima i pružaocima usluga;
- 6) donosi Etički kodeks za zaposlene u oblasti socijalne i dječje zaštite;
- 7) istražuje socijalne pojave i probleme, djelatnost i efekte socijalne i dječje zaštite, izrađuje analize i izvještaje i predlaže mjere za unaprjeđenje u oblasti socijalne i dječje zaštite;
- 8) razvija sistem kvaliteta u socijalnoj i dječjoj zaštiti, koordinira razvoj standarda usluga i predlaže nadležnom organu državne uprave unaprjeđenje postojećih i uvođenje novih standarda;
- 9) učestvuje u izradi, sprovođenju, praćenju i ocjeni efekata primjene strategija, akcionih planova, zakona i drugih propisa koje se odnose na razvoj djelatnosti socijalne i dječje zaštite;
- 10) organizuje stručno usavršavanje stručnih radnika i stručnih saradnika;
- 11) sačinjava i publikuje monografije, časopise i zbornike radova, stručne priručnike, vodiče, informatore, studije i primjere dobre prakse;
- 12) informiše stručnu i širu javnost o sprovođenju socijalne i dječje zaštite, ukazuje na potrebe i probleme korisnika, a posebno korisnika iz osjetljivih društvenih grupa;
- 13) obavlja i druge poslove u skladu sa ovim zakonom.(član 121)

X. OBAVLJANJE POSLOVA U SOCIJALNOJ I DJEČJOJ ZAŠTITI

Zaposleni kod pružaoca usluge

Stručne poslove kod pružaoca usluga obavljaju stručni radnici i stručni saradnici, u skladu sa ovim zakonom. Član 122

Stručni radnici i stručni saradnici

Stručni radnici su socijalni radnik, psiholog, pedagog, andragog, specijalni pedagog, pravnik, sociolog, defektolog, specijalni edukator, rehabilitator i doktor medicine.

Stručni saradnici su lica druge struke, sa visokim obrazovanjem, koji obavljaju poslove kod pružaoca usluga. Član 123

Stručni poslovi

Stručni poslovi kod pružaoca usluga grupišu se prema prirodi radnih procesa i ishodima koji nastaju u pružanju usluga.

Stručne poslove iz stava 1 ovog člana, kao i bliže uslove i standarde za njihovo obavljanje utvrđuje nadležni organ državne uprave. Član 124

Službena legitimacija

Stručni radnici centra za socijalni rad imaju status službenog lica i ovlašćenja koja dokazuju službenom legitimacijom. Član 125

Sadržaj i oblik službene legitimacije iz stava 1 ovog člana propisuje nadležni organ državne uprave.

Pripravnici

Pripravnici obavljaju pripravnički staž kod pružaoca usluge u ustanovi socijalne i dječje zaštite.

Pripravnički staž se izvodi po utvrđenom programu pružaoca usluge, pod neposrednim nadzorom ovlašćenog radnika (mentora), koji ima najmanje isti stepen školske spreme koju posjeduje pripravnik. Dužina trajanja, način obavljanja pripravničkog staža i obaveze pružalaca usluge prema pripravniku u toku trajanja pripravničkog staža bliže se uređuju aktom nadležnog organa državne uprave. Član 126

Stručni ispit

Nakon obavljenog pripravničkog staža kod pružaoca usluge, pripravnici polažu stručni ispit.

Polaganje stručnog ispita iz stava 1 ovog člana organizuje i sprovodi nadležni organ državne uprave.

Stručni ispit se polaže pred komisijom koju obrazuje nadležni organ državne uprave.

Uslove, program i način polaganja stručnog ispita iz stava 1 ovog člana propisuje nadležni organ državne uprave. Član 127

Stručno usavršavanje stručnih radnika i stručnih saradnika

Stručno usavršavanje, u smislu ovog zakona, je neprekidno sticanje znanja i vještina stručnih radnika i stručnih saradnika u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Stručni radnici i stručni saradnici u socijalnoj i dječjoj zaštiti imaju pravo i dužnost da u toku profesionalnog rada prate razvoj nauke i struke i da se stručno usavršavaju radi održavanja i unaprjeđivanja profesionalnih kompetencija i kvaliteta stručnog rada. Član 128

Plan i program stručnog usavršavanja

Pružalac usluge dužan je da stručnom radniku i stručnom saradniku obezbijedi stručno usavršavanje, u skladu sa ovim zakonom, prema planu i programu stručnog usavršavanja.

Plan i program stručnog usavršavanja donosi Zavod za socijalnu i dječju zaštitu. Član 129

Troškove stručnog usavršavanja u smislu stava 1 ovog člana snosi pružalac usluge.

XI. LICENCA

Licenca za obavljanje djelatnosti

Pružalac usluge dužan je da prije otpočinjanja sa obavljanjem djelatnosti pribavi licencu za obavljanje djelatnosti, u skladu sa ovim zakonom.

Licencu iz stava 1 ovog člana izdaje nadležni organ državne uprave, na period od šest godina i obnavlja se u skladu sa ovim zakonom.

Za izdavanje licence za obavljanje djelatnosti plaća se administrativna taksa, u skladu sa posebnim zakonom. Član 130

Uslovi za izdavanje licence za obavljanje djelatnosti

Licenca za obavljanje djelatnosti se izdaje pružaocu usluge koji:

- 1) je upisan u Registar;
- 2) ispunjava standarde za pružanje usluge za koju traži izdavanje licence, a koji se odnose: na lokaciju i prostor, opremu, broj i vrstu stručnog kadra, procjenu, planiranje i aktivnosti za pružanje konkretne usluge socijalne i dječje zaštite. Član 131

Ograničena licenca za obavljanje djelatnosti

Izuzetno od člana 130 ovog zakona, pružaocu usluge se može izdati ograničena licenca za obavljanje djelatnosti kojom se ograničava trajanje, broj korisnika i vrsta usluge koja se pruža.

Licenca iz stava 1 ovog člana izdaje se na rok važenja od tri godine i može biti izdata najviše dva puta. Pravo na ograničenu licencu za obavljanje djelatnosti može ostvariti pružalac usluge ako ne ispunjava standarde u pogledu lokacije i prostora i ako postoji potreba za uslugom koja se ne može obezbijediti kod drugog pružaoca usluge. Član 132

Obnavljanje licence za obavljanje djelatnosti

Licenca za obavljanje djelatnosti se obnavlja na zahtjev pružaoca usluge, na način i po postupku predviđenim za njeno izdavanje.

Postupak za obnavljanje licence iz stava 1 ovog člana pokreće se najkasnije šest mjeseci prije isteka roka na koji je licenca izdata. Član 133

Suspenzija licence za obavljanje djelatnosti

Ako nadležni organ državne uprave, tokom perioda za koji je licenca za obavljanje djelatnosti izdata, utvrdi da pružalac usluge ne ispunjava propisane uslove, pokreneće postupak za suspenziju licence za obavljanje djelatnosti. Član 134

Odlukom o suspenziji licence iz stava 1 ovog člana utvrđuju se nedostaci u pogledu ispunjenosti uslova iz člana 131 ovog zakona i ostavlja rok za njihovo otklanjanje.

Pružalac usluge kome je suspendovana licenca za obavljanje djelatnosti može nastaviti da pruža usluge do isteka roka za otklanjanje nedostataka. Član 135

Oduzimanje licence za obavljanje djelatnosti

Nadležni organ državne uprave oduzeće licencu za obavljanje djelatnosti pružaocu usluge koji u ostavljenom roku ne otkloni nedostatke iz člana 134 stav 2 ovog zakona.

Bliže uslove za izdavanje, obnavljanje, suspenziju i oduzimanje licence, kao i obrazac licence za obavljanje djelatnosti, propisuje nadležni organ državne uprave.

Licenca za stručne radnike

Stručni radnici kod pružaoca usluga moraju imati licencu za rad.

Licencu iz stava 1 ovog člana izdaje Zavod za socijalnu i dječju zaštitu na period od šest godina i obnavlja se u skladu sa ovim zakonom. Član 136

Uslovi za izdavanje licence za rad

Licenca za rad se izdaje stručnom radniku koji:

- 1) ima odgovarajuću stručnu spremu i položen stručni ispit u skladu sa ovim zakonom;
- 2) ima sertifikat da je uspješno završio akreditovani program obuke. Član 137

Obnavljanje licence za rad

Postupak za obnavljanje licence pokreće se na zahtjev stručnog radnika koji se podnosi najkasnije tri mjeseca prije isteka roka na koji je licenca za rad izdata.

Ukoliko Zavod za socijalnu i dječju zaštitu ne obnovi licencu za rad, stručni radnik gubi pravo da obavlja poslove za koje je predviđena licenca. Član 138

Oduzimanje licence prije isteka roka

Stručnom radniku se oduzima licenca prije isteka roka na koji je izdata, ako:

- 1) poslove ne obavlja u skladu sa propisanim normativima i standardima;
- 2) dođe do otkaza ugovora o radu usled učinjene povrede radne obaveze ili radne discipline.

Bliže uslove za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence za rad stručnom radniku, kao i obrazac licence za rad propisuje nadležni organ državne uprave. Član 139

Nadzor nad stručnim radom pružaoca usluge vrši nadležni organ državne uprave, u skladu sa ovim zakonom.

U nadzoru nad stručnim radom pružaoca usluge utvrđuje se da li su ispunjeni uslovi u odnosu na primjenu propisanih stručnih procedura i na korišćenje stručnih znanja i vještina tokom prijema, procjene, planiranja, pregleda efekata realizovanih aktivnosti i završetka rada sa korisnikom, na osnovu uvida u dokumentaciju i uvida u proces pružanja i efekata usluga.

Po završenom nadzoru nad stručnim radom pružaoca usluge sačinjava se izvještaj. (Član 163)

Inspekcijski nadzor nad radom pružalaca usluga vrši organ uprave nadležan za poslove inspekcijskog nadzora. (Član 164)

Inspektor socijalne i dječje zaštite (u daljem tekstu: inspektor) samostalan je u radu u granicama ovlašćenja utvrđenih zakonom i propisima donešenim za sprovođenje zakona i lično je odgovoran za svoj rad.

Inspektor je dužan da postupa savjesno i nepristrasno u vršenju poslova inspekcijskog nadzora, da čuva kao službenu tajnu podatke do kojih dođe u toku vršenja nadzora, a posebno podatke iz dokumentacije korisnika.

U vršenju nadzora inspektor je ovlašćen da utvrđuje zakonitost rada i ispunjenost standarda i da u skladu sa ovim zakonom:

- 1) pregleda opšte i pojedinačne akte javne ustanove socijalne i dječje zaštite i drugog pružaoca usluga;
- 2) izvrši uvid u dokumentaciju javne ustanove socijalne i dječje zaštite i drugog pružaoca usluga na osnovu koje se ostvaruju prava i usluge socijalne i dječje zaštite;
- 3) izvrši neposredan uvid u ostvarivanje prava i usluga, upozori na uočene nepravilnosti i odredi mjere i rok za njihovo otklanjanje koji ne može biti kraći od 15 dana ni duži od šest mjeseci, a u hitnim slučajevima, naredi otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i nedostataka odmah;
- 4) zahtijeva izvještaje i podatke o radu javne ustanove socijalne i dječje zaštite i drugog pružaoca usluga;
- 5) izvrši provjeru ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite propisanih ovim zakonom;
- 6) sasluša i uzme izjave odgovornog lica, odnosno stručnog radnika i stručnog saradnika, kao i drugih zaposlenih, korisnika i drugih lica;
- 7) inicira postupak za utvrđivanje odgovornosti;
- 8) izvrši neposredan uvid u sprovođenje naloga izrečenih u postupku inspekcijskog nadzora, u skladu sa ovim zakonom;
- 9) razmatra predstavljanje pravnih i fizičkih lica koje se odnose na rad i pružanje usluga socijalne i dječje zaštite;
- 10) obavlja druge poslove, u skladu sa zakonom. (Član 165)

U vršenju inspekcijskog nadzora, pored mjera i radnji propisanih Zakonom o inspekcijskom nadzoru, inspektor može da:

- 1) odredi minimum rada za vrijeme trajanja zabrane rada;
- 2) privremeno zabrani obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite ili određenih poslova iz djelatnosti socijalne i dječje zaštite zaposlenom koji obavlja djelatnost socijalne i dječje zaštite suprotno ovom zakonu, i propisima donijetim za sprovođenje ovog zakona, najmanje na 30 dana, a najduže na šest meseci od dana kada je primljen akt kojim je ta mjera izrečena;
- 3) zabrani samostalni rad stručnom radniku koji nije dobio, odnosno obnovio licencu za samostalni rad, odnosno kome je oduzeta licenca za samostalni rad;
- 4) predloži oduzimanje licence stručnom radniku iz razloga propisanih ovim zakonom."(Član 166)

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, propisi iz člana 135 stav 2, člana 139 stav 2, člana 141 stav 4, člana 147 stav 3 i člana 153 stav 2 ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se dosadašnji propisi, ukoliko nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom. Član 169

Propisi iz člana 117a stav 7 ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona. Član 169a

6. Pravilnik o bižim uslovima za pružanje I korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih I starih lica ("Službeni list Crne Gore", br. 058/14 od 29.12.2014, 021/16 od 25.03.2016)

"Usluga smještaja odraslih i starih lica pruža se korisnicima kojima je neophodna zaštita i podrška za život u bezbjednom okruženju, kao i podrška za održanje ili unaprjeđenje kvaliteta života. (Član 3)

Usluga smještaja obezbjeđuje se odraslom i starom licu:

- 1) sa invaliditetom;
- 2) koje je žrtva zanemarivanja, zlostavljanja, eksploatacije i nasilja u porodici ili kod kojeg postoji opasnost da će postati žrtva;
- 3) koje je beskućnik; i
- 4) kojem je usljed posebnih okolnosti i socijalnog rizika potreban odgovarajući oblik socijalne zaštite. (Član 4)

Pružalac usluge smještaja (u daljem tekstu: pružalac usluge) dužan je da obezbijedi:

- 1) odgovarajući stambeni prostor;
- 2) materijalne uslove;
- 3) smještaj u skladu sa polom korisnika;
- 4) ishranu i dostupnost zdravstvenih usluga;
- 5) održavanje lične higijene i higijene prostora;
- 6) sigurno okruženje;
- 7) razvoj potencijala i osnaživanje korisnika; i
- 8) izolaciju preminulih korisnika. (Član 5)

Pružalac usluge dužan je da korisniku obezbijedi:

- 1) proceduru o posjetama i sprječavanju ulaska neovlašćenih lica;
- 2) nadzor pri obavljanju dnevnih aktivnosti i ulasku i izlasku korisnika;
- 3) zaključavanje ulaznih vrata tokom noći i u visoko rizičnim situacijama;
- 4) proceduru o primjeni neophodnih mjera u cilju sprječavanja korisnika od povrjeđivanja, samopovrjeđivanja i nanošenja materijalne štete; i
- 5) proceduru o mjerama i aktivnostima za sprječavanje incidentnih događaja koji mogu da ugroze njegovu bezbjednost i život. (Član 11)

Prilikom prijema korisnika Centar za socijalni rad (u daljem tekstu: Centar), pružaocu usluge dostavlja sljedeću dokumentaciju za korisnika:

- 1) rješenje o smještaju;
- 2) kopiju lične karte;
- 3) zdravstveni karton;
- 4) zdravstvenu knjižicu;
- 5) izvještaj o zdravstvenom stanju; i
- 6) rješenje o starateljstvu. Ako se prijem obezbjeđuje u slučaju usluge neodložne intervencije, Centar je dužan da dostavi dokumentaciju iz stava 1 ovog člana u roku od tri dana od dana smještaja.

Pružalac usluge prilikom prijema korisnika popunjava upitnik za korisnika i prijemni list zdravstvene njege na obrascima S-U i S-ZN, koji su sastavni dio ovog pravilnika. (Član 15)

Priprema korisnika obuhvata:

- 1) razgovor sa korisnikom i osnaživanje za prihvatanje promjene;
- 2) informisanje korisnika o načinu života kod pružaoca usluge;
- 3) upoznavanje korisnika sa korisnicima i zaposlenim; i
- 4) izbor boravišne jedinice i sobnog druga.

U pripremi korisnika može učestvovati njegov zakonski zastupnik i druga lica važna za korisnika.

(Član 16)

Pružalac usluge izrađuje individualni plan rada sa korisnikom na osnovu individualnog plana usluga Centra, u roku od sedam dana od dana prijema korisnika.

U izradi individualnog plana rada sa korisnikom iz stava 1 ovog člana učestvuje Centar, pružalac usluge, korisnik, odnosno njegov zakonski zastupnik, članovi njegove porodice i druga lica važna za korisnika.

Sadržina individualnog plana iz stava 1 ovog člana data je na obrascu S-IPR, koji je sastavni dio ovog pravilnika. (Član 17)

Ponovni pregled vrši se u skladu sa rokovima iz individualnog plana rada sa korisnikom, najmanje jednom u toku godine.

Na osnovu rezultata ponovnog pregleda sačinjava se zaključak i izvještaj o korisniku na obrascima S-ZPP i S-IK, koji su sastavni dio ovog pravilnika. (Član 18)

Pružalac usluge dužan je da najmanje jednom godišnje sprovodi evaluaciju kvaliteta pruženih usluga, koja uključuje ispitivanje korisnika, članova njegove porodice i drugih lica važnih za korisnika.

(Član 20)

Za svakog korisnika formira se Dosije korisnika.

U Dosije korisnika ulažu se svi zahtjevi, rješenja i drugi podaci o korisniku najkasnije 30 dana od dana otvaranja rada na slučaju.

Omot Dosijea iz stava 1 ovog člana dat je na obrascu PU-D, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

(Član 24)

Pružalac usluge dužan je da vodi knjigu dnevnih događaja. Knjiga dnevnih događaja iz stava 1 ovog člana vodi se na obrascu S-KDD, koji je sastavni dio ovog pravilnika. (Član 25)

Pružalac usluge dužan je da vodi knjigu aktivnosti na osiguranju bezbjednosti korisnika.

Knjiga aktivnosti na osiguranju bezbjednosti korisnika iz stava 1 ovog člana vodi se na obrascu S-KB, koji je sastavni dio ovog pravilnika. (Član 26)

Pružalac usluge dužan je da vodi list praćenja. List praćenja iz stava 1 ovog člana dat je na obrascu S-LP, koji je sastavni dio ovog pravilnika. (Član 27)

7. Zakon o inspekcijskom nadzoru Crne Gore ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 039/03 Službeni list Crne Gore", br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 52/16) propisuje:

"Pojam inspekcijskog nadzora

Inspekcijski nadzor vrši se u oblastima određenim zakonom kod fizičkih lica, nevladinih organizacija, privrednih društava i drugih oblika obavljanja privrednih djelatnosti, javnih preduzeća, javnih ustanova i drugih pravnih lica, državnih organa i službi, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, organa lokalne uprave i službi opštine, Glavnog grada, Prijestonice i drugih oblika lokalne samouprave (u daljem tekstu: subjekat nadzora).

Inspekcijski nadzor se vrši u pogledu pridržavanja zakona, drugih propisa i opštih akata, kao i preduzimanja upravnih i drugih mjera i radnji u cilju da se utvrđene nepravilnosti otklone i obezbijedi pravilna primjena propisa. (Član 3)

U vršenju inspekcijskog nadzora inspektor ima ovlašćenja da:

- 1) pregleda: objekte i prostorije, zemljište, opremu i uređaje, sredstva rada i druge predmete, proizvode koji se stavljaju u promet, robu u prometu, vršenje prometa robe i pružanje usluga, poslovne knjige, evidencije i registre, ugovore, javne isprave i drugu poslovnu dokumentaciju;
- 2) utvrđuje identitet subjekta nadzora i drugih lica;
- 3) uzima izvještaje od subjekta nadzora i drugih lica;
- 4) uzima uzorke koji su potrebni za utvrđivanje činjeničnog stanja;
- 5) naredi preduzimanje odgovarajućih mjera i radnji radi obezbjeđenja vršenja nadzora;
- 6) privremeno oduzme dokumentaciju, predmete i druge stvari koje su neophodne radi utvrđivanja činjeničnog stanja;
- 7) zabrani vršenje određenih radnji;
- 8) obezbijedi izvršenje naloženih mjera;
- 9) preduzima i druge propisane mjere kojima se obezbjeđuje vršenje inspekcijskog nadzora.” (Član 14)

Nakon inspekcijskog pregleda, inspektor donosi rješenje o mjerama, radnjama i rokovima za otklanjanje nepravilnosti.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, inspektor može upravne mjere i radnje narediti usmenim rješenjem na zapisnik, kada ocijeni da se na taj način otklanja neposredna opasnost po život i zdravlje ljudi, imovinu veće vrijednosti ili kada je u pitanju zaštita drugog javnog interesa.

U slučaju iz stava 2 ovog člana, inspektor je dužan da, u roku od tri dana od dana izricanja usmenog rješenja, donese pisano rješenje.(član 39)

Protiv rješenja inspektora može se izjaviti žalba u roku od osam dana od dana dostave pisanog rješenja.

O žalbi odlučuje ministarstvo nadležno za upravnu oblast na koju se rješenje odnosi.

Žalba ne odlaže izvršenje rješenja.(član 40)

Izuzetno, izvršenje rješenja može se odložiti do donošenja odluke po žalbi, ako to priroda odnosa dozvoljava, ako se odlaganje ne protivi javnom interesu i ako bi izvršenjem rješenja nastupila šteta za subjekat nadzora.

Predlog za odlaganje izvršenja izjavljuje se u žalbi.

Inspektor o predlogu odlučuje zaključkom, u roku od tri dana od dana predaje žalbe.(član 41)

Subjekt nadzora dužan je da izvrši rješenje u roku koji je naveden u rješenju.

Ako subjekat nadzora ne izvrši rješenje u roku određenom za dobrovoljno izvršenje, pristupa se administrativnom izvršenju rješenja.

Inspektor obavještava subjekat nadzora o vremenu i načinu administrativnog izvršenja.

Inspektor prati, odnosno obezbjeđuje izvršenje mjera koje je naredio.(član 56)

Rješenje inspektora administrativno se izvršava preko drugih lica, novčanom kaznom ili neposrednom prinudom.

U postupku administrativnog izvršenja inspektor će ocijeniti kojim se najblažim načinom za subjekat nadzora može postići cilj i svrha izvršenja.(član 57)

Ako se naredena mjera sastoji u izvršenju određene radnje koju može izvršiti drugo lice, a subjekat nadzora je ne izvrši u određenom roku ili na određeni način ili je izvrši samo djelimično, sprovodi se izvršenje preko drugih lica o trošku subjekta nadzora.

Izvršenje iz stava 1 ovog člana sprovodi izvršna služba inspekcijskog organa, odnosno subjekat kojeg odredi inspektor.(član 58)

Ako je naređenom mjerom subjekat nadzora obavezan da nešto čini ili trpi činjenje, pa postupa protivno toj obavezi, a naređena mjera se ne može izvršiti preko drugih lica ili neposrednom prinudom, inspektor će subjektu nadzora izreći novčanu kaznu, i to: pravnom licu od 500 do 5000 €, a fizičkom licu od 50 do 500 €, s tim što će naznačiti da se novčana kazna neće naplatiti ako subjekat nadzora izvrši svoju obavezu do isteka za to određenog roka.

Novčana kazna se može ponovo izricati sve dok se obaveza ne izvrši.

Novčana kazna izriče se zaključkom protiv kojeg je dozvoljena žalba.(član 59)

Ako se izvršenje ne može obezbijediti preko drugih lica ili novčanom kaznom, isto će se izvršiti neposrednom prinudom.

Oblik i način neposredne prinude odrediće inspektor, u skladu sa pravnom prirodom upravne stvari.(član 60)

Rješenje i zaključak inspektora koji glase na novčane obaveze subjekta nadzora prinudno izvršava nadležni organ za javne prihode.

Na izvršno rješenje, odnosno zaključak inspektor stavlja klauzulu o izvršnosti i rješenje, odnosno zaključak dostavlja nadležnom organu za javne prihode na postupak prinudne naplate“(član 61)

8.Zakon o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda ("Službeni list CG" broj 42/2011 i 32/2014) propisuje:

“Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjim ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja, kao i mjere za spriječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije. (član 2)

Postupak ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda pokreće se povodom pritužbe ili po sopstvenoj inicijativi. (član 28 stav 1)

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje.(član 41)“

b) Međunarodno pravo

9.Rezolucija OUN 46/91 za stara lica

„Koja sadrži sljedeće principe Ujedinjenih naroda za starije osobe, a svrha im je da poboljšaju život u starijoj dobi. Tim principima podstaknute su vlade svih zemalja da ih uključe u svoje nacionalne programe kad god je to moguće.

1. Nezavisnost - Starijim osobama bi trebala biti dostupna prikladna hrana, voda, stanovanje, odjeća i zdravstvena zaštita kroz osiguranje dohotka, podrške porodice i pomoći zajednice; - Starije osobe bi trebale imati šansu za rad ili pristup drugim aktivnostima kojima bi se osigurao dohodak; - Starije osobe bi trebale imati mogućnost učešća u odlučivanju kada i prema kojem rasporedu će ići u penziju; - Starije osobe bi trebale imati mogućnost odgovarajućim obrazovnim programima i programima obuke za sticanje različitih vještina; - Starijim osobama bi trebalo biti

omogućeno da žive u sigurnoj sredini koja se može prilagoditi ličnim potrebama i različitim sposobnostima; - Starijim osobama bi trebalo biti omogućeno da žive u vlastitom domu što je duže moguće.

2. Društvena participacija - Starije osobe bi trebale ostati sastavni dio društva, aktivno učestvovati u kreiranju i provođenju politike koja direktno utiče na njihovo blagostanje, kao i podijeliti svoja znanja i vještine s mlađim generacijama; - Starijim osobama bi trebalo biti omogućeno da traže i stvore mogućnost za rad od koristi svojoj društvenoj zajednici i za dobrovoljno uključivanje u aktivnosti koje su primjerene njihovim interesima i sposobnostima; - Starijim osobama bi trebalo biti omogućeno da organiziraju pokrete ili udruženja starih ljudi.

3. Briga - Starije osobe bi trebale imati koristi od svoje porodice i društvene zajednice u skladu s društvenim stavom i kulturnim vrijednostima društva u kojem žive;

Starije osobe bi trebale imati pristup zdravstvenoj zaštiti koja će im omogućiti održavanje i postizanje najboljeg mogućeg nivoa fizičkog, duševnog i emocionalnog blagostanja, te spriječiti ili odgoditi početak bolesti;

- Starije osobe bi trebale imati pristup socijalnim i zakonodavnim službama zbog poboljšanja samostalnosti, zaštite i brige;

- Starijim osobama bi trebalo biti omogućeno da ostvare ljudska prava i osnovne slobode tokom boravka u svakoj ustanovi za brigu, liječenje ili prihvat starijih ljudi što obuhvata i ukupno poštivanje njihovih vjerovanja, dostojanstva, potreba i privatnosti, kao i prava na odlučivanje o vlastitoj brizi i kvalitetu življenja;

- Starijim osobama bi trebalo biti omogućeno da koriste odgovarajuće nivoe institucionalizirane brige kojom bi im se osigurala zaštita, rehabilitacija te socijalni podsticaji u humanoj i sigurnoj sredini.

V. Zaključna ocjena

10. Na osnovu sprovedenog ispitnog postupka i utvrđenih relevantnih činjenica, proizilazi da je u naselju [REDACTED], u dužem periodu bilo smješteno oko 16 starih lica, među kojima i muž podnositeljke pritužbe [REDACTED] trajno oduzeta poslovna sposobnost, a rješenjem JU Centra za socijalni rad za opštine Kotor, Tivat i Budva od 19.04.2017. godine, za njegovog staraoca postavljena je [REDACTED]

Inspektori rada, socijalne i dječje zaštite nakon više izvršenih inspekcijskih nadzora, utvrdili su da se kao vlasnici [REDACTED], bave pružanjem usluga smještaja starih lica.

Kontrolom objekta inspektori su zatekli stara lica (16), konstatovali nepravilnosti u odnosu na ispunjenost standarda, koji se odnose na lokaciju i prostor, opremu, broj i vrstu stručnog kadra, procjenu, planiranje i aktivnosti za pružanje usluge socijalne i dječje zaštite-smještaja odraslih i starih lica. Takođe, tokom inspekcijske kontrole utvrđeno je da objekat nema licencu- dozvolu za rad, a osoblje ne posjeduje licencu za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite.

11. Naime, nakon donošenja Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti 2013. godine, u sistem socijalne i dječje zaštite uvedene su određene novine, shodno reformi ove oblasti koja je strategijom predviđena.

Uvedena je mogućnost da različite organizacije pružaju i različite usluge socijalne zaštite. Stoga, razumljivo je da su potrebni mehanizmi za održavanje i unaprjeđenje sistema kvaliteta, kao i regulatorni mehanizmi koji omogućavaju funkcionisanje takvog sistema (standardi usluga socijalne zaštite; licenciranje organizacija koje pružaju usluge socijalne zaštite; licenciranje stručnih radnika koji pružaju usluge i akreditacije programa obuke i programa pružanja usluga socijalne zaštite).

12. Licenciranje ustanova je samo jedan dio sistema kvaliteta u socijalnoj zaštiti. Ustanove se licenciraju za pružanje određene usluge socijalne zaštite, kako bi dobile status ovlaštenog pružaoca usluge. Posjedovanje licence, samo je formalni uslov za pružanje usluge socijalne zaštite. Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti, odredbom čl. 130/1, propisano je da je pružalac usluge dužan, da prije otpočinjanja sa obavljanjem djelatnosti pribavi licencu za obavljanje djelatnosti, u skladu sa ovim zakonom. Odredba čl. 170/2 propisuje obavezu pružaoca usluge da podnese zahtjev za dobijanje licence u skladu sa ovim zakonom, najkasnije u roku od godinu dana od donošenja propisa iz člana 135/2 Zakona. Pomenuti propis - Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje, suspenziju i oduzimanje licence za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite- ("Sl. list CG, br.34/15), je stupio na snagu 11.07.2015. godine.

13. Smatramo da se sistemom licenciranja neophodnog stručnog kadra, unaprjeđuje kvalitet usluga koje pružaju ustanove socijalne i dječje zaštite.

Poslove licenciranja sprovodi nadležni organ državne uprave koji je dužan da taj postupak sprovodi na efikasan i ekonomičan način koji obezbeđuje postizanje najboljih mogućih rezultata u odnosu na raspoloživa finansijska sredstva. Naime, nadležnog za licenciranje zahteva da postupak sprovodi primereno brzo, u zakonskim rokovima i bez odugovlačenja. Ekonomičnost, pak, od istog organa traži da, u okviru postupka licenciranja, ne izlaže nepotrebnim troškovima ni državni budžet, ali ni organizacije prema kojima se postupa. Upravo zbog neažurnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja koje nije blagovremeno uspostavilo sistem licenciranja, kažnjavaju se kako u upravnom postupku, tako i u sudskom (prekršajnom) postupku ustanove koje ne posjeduju licencu za obavljanje djelatnosti.

14. Konstatovano je da u ovom trenutku nije uspostavljen sistem licenciranja ustanova socijalne i dječje zaštite, prema navodima Ministarstva rada i socijalnog staranja.² Stoga ni jedna ustanova socijalne i dječje zaštite, koja obavlja svoju djelatnost još uvijek nema licencu, dok je tek nedavno formirana Komisija za polaganje stručnog ispita, koji je preduslov da stručni radnik dobije licencu za rad.

Upravo iz razloga što se nijesu stekli uslovi u zakonom previđenom vremenu, poslednjim Izmjenama Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti, produžen je rok stručnim radnicima koji nijesu položili stručni ispit u ranije ustanovljenom roku, do 30. juna 2018. godine

15. Domovi za stare, kao pravna lica i odgovorna lica u njima, kažnjavanjem zbog neposjedovanja licence, po mišljenju Zaštitnika, dovode se u situaciju da im se pripisuje krivica zbog neposjedovanja licence za obavljanje djelatnosti, koju u tom trenutku nije moguće posjedovati. Time se povređuju njihova prava kao i na indirektan način, povređuju se prava korisnika usluga, a to su stara lica, jer se plaćanjem izrečenih kazni smanjuju sredstva obezbjeđena za redovno funkcionisanje i pružanje usluga Doma.

² Mišljenje broj 01-684/17-3 od 07.12.2017. godine.

Sa činjenicom da još uvijek nije uspostavljen sistem licenciranja morala je biti upoznata i Uprava za inspeksijske poslove. Međutim, nadležna inspekcija prilikom nadzora zbog neposjedovanja licence izdala je više puta zbog ovog prekšaja nalog za više novčanih kazni.

16. Po mišljenju Zaštitnika postupanje Inspekcije posledica je formalističkog pristupa, te na određeni način se prenosi odgovornost na subjekte koji u krajnjem ne mogu biti jedini „krivci“, čak naprotiv, za konkretnu pravnu stvar – posjedovanje licence, objektivno ne snose krivicu.

Sve utvrđene činjenice van svake sumnje upućuju da je izostala kvalitetna analiza primjene Zakona kao i međusektorska saradnja, pa stoga Zaštitnik podsjeća na obavezu organa javne uprave da međusobno saraduju, u skladu sa načelima dobre uprave, a u primjeni datih ovlašćenja.

17. Zaštitnik se ovim pitanjem bavio i prilikom provjere navoda koji se odnose na privatnu ustanovu za boravak starih lica, te je nakon okončanja postupka uputio Mišljenje sa preporukom Ministarstvu rada i socijalnog staranja 01-744/16-5 od 24.12.2016. godine sa preporukom da bez odlaganja, obezbijedi neophodne preduslove za obavljanje poslova socijalne i dječije zaštite i doslednu primjenu Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti u dijelu koji se, između ostalog, odnosi na licencu. Navedena preporuka u ovom dijelu nije ispoštovana, što je isključiva odgovornost tog Ministarstva, a zbog čega, se, kako u upravnom, tako i u sudskom postupku, kažnjavaju ustanove socijalne i dječije zaštite.

Zaštitnik naglašava da se ovakvim postupanjem u nezavidan položaj i pravnu nesugurnost dovode korisnici ovih usluga – stara lica kojima je usluga neophodna, te se stvara zabuna u javnosti i narušava ugled ustanova.

18. Zaštitnik, takođe konstatuje da su inspektori socijalne službe utvrdili da podnositeljka zahtjeva kao staraoc svoga supruga, koji je trajno lišen poslovne sposobnosti, nije postupala u skladu sa članom 85 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti a koji glasi: „Korisnik, odnosno njegov zakonski zastupnik, usvojilac, staralac ili hranitelj može neposredno odabrati pružaoca usluge i sa njim zaključiti ugovor o korišćenju usluge, ako u cjelosti učestvuje u troškovima usluge. Izuzetno od stava 1 ovog člana, ne mogu se neposredno odabrati pružaoci usluge za smještaj: 1) djeteta u ustanovu; 2) lica lišenog poslovne sposobnosti. Usluge iz stava 2 ovog člana koriste se na osnovu rješenja Centra za socijalni rad, odnosno na osnovu odluke suda, u skladu sa zakonom.”

Podnositeljka zahtjeva kao staralac nije mogla odabrati neposredno ugovaranje usluge socijalne i dječje zaštite smještaja za njenog muža, bez odluke Centra za socijalni rad ili nadležnog suda.

19. Posljedice lišenja poslovne sposobnosti veoma su ozbiljne, kompleksne. Eksperti ističu da praksa lišavanja poslovne sposobnosti i posledice koje sa sobom nosi čine svojevrsan „stepen i oblik dehumanizacije u ljudskim pravima [...] nespojiv sa civilizacijskim razvojem savremenog društva“.³ Osoba lišena poslovne sposobnosti ne može da donosi odluke u svoje ime, nema mogućnost da bira gdje želi da živi i sa kim, ne može da raspolaze svojom imovinom, gubi pravo glasa i drugo, zato ovaj postupak zahtjeva i izvještavanje, poboljšanje i praćenje instituta starateljstva.

20. Zaštitnik je mišljenja da staratelji trebaju da obezbijede adekvatnu i efikasnu zaštitu (garancije) u sistemu podrške u ostvarivanju poslovne sposobnosti, kako bi se osiguralo poštovanje prava ovih osoba, njihova volja i želje. U slučajevima kada, ni nakon značajnih napora, nije moguće utvrditi volju i želje osobe lišene poslovne sposobnosti, „najbolje tumačenje volje i želja“ mora se koristiti umesto „najboljeg interesa“, s obzirom da su u pitanju stare osobe.⁴

³ <https://www.mdri-s.org/wp-content/uploads/2014/12/Zbirka-radova-SRB.pdf>

⁴ Lišenje poslovne sposobnosti Kosara Beker

Oblici zaštite moraju da uključe zaštitu od „prekomernog uticaja“ u odnosu između osobe koja podršku prima i osobe koja podršku pruža, stim da se ovim oblicima zaštite moraju poštovati prava, volju i želje osobe, uključujući i pravo na rizik i grešku.⁵

21. Polazeći od navedenog, kao i činjenice da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda već uputila preporuke Ministarstvu rada i socijalnog staranja i Upravi za inspekcijske poslove u Mišljenju Zaštitnika broj 01-684/17-3 od 07.12.2017.godine - da bez odlaganja, u međusektorskoj saradnji usaglase svoje postupanja u pogledu dobijanja licence za rad i kažnjavanja zbog neposjedovanja licence i da bez daljeg odlaganja, uspostavi sistem licenciranja, Zaštitnik nije mogao naći da su povijeđena prava navedena u pritužbi.

ZAMJENICA ZAŠTITINIK
LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
Zdenka Perović

Dostaviti:
-Podnositeljki zahtjeva

⁵ Lišenje poslovne sposobnosti Kosara Beker